

Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi / Journal of Ottoman Legacy Studies

ISSN 2148-5704

www.osmanlimirasi.net

osmanlimirasi@gmail.com

Cilt 7, Sayı 18, Temmuz 2020 / Volume 7, Issue 18, July 2020

**MİLLÎ KÜTÜPHANEDE KAYITLI BİR ŞİİR MECMUASININ (06 MİL YZ A
7131) MESTAP'A GÖRE TASNİFİ**

*Classification of a Poetry Journal in Turkish National Library (06 Mil Yz A
7131) According to the MESTAP*

Makale Türü/Article Types : Araştırma Makalesi/Research Article
Geliş Tarihi/Received Date : 11.04.2020
Kabul Tarihi/Accepted Date : 26.05.2020
Sayfa/Pages : 177-202
DOI Numarası/DOI Number : <http://dx.doi.org/10.17822/omad.2020.153>

AHMET AKGÜL

(Öğr. Gör. Dr.), Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Yalvaç Meslek Yüksekokulu, Isparta /
Türkiye, e-mail: ahakgul@yahoo.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9337-6925>

Atıf/Citation

Akgül, Ahmet, "Millî Kütüphanede Kayıtlı Bir Şiir Mecmuasının (06 Mil Yz A 7131) MESTAP'a
Göre Tasnifi", *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi*, 7/18, 2020, s. 177-202.

Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi (OMAD), Cilt 7, Sayı 18, Temmuz 2020.

Journal of Ottoman Legacy Studies (JOLS), Volume 7, Issue 18, July 2020.

ISSN: 2148-5704

MİLLÎ KÜTÜPHANEDE KAYITLI BİR ŞİİR MECMUASININ (06 MİL YZ A 7131) MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

*Classification of a Poetry Journal in Turkish National Library (06 Mil Yz A 7131) According
to the MESTAP*

Ahmet AKGÜL

Öz: Edebiyat tarihi için kıymetli kaynaklar olan şiir mecmuaları, yazdıkları dönemin antoloji niteliğindeki eserleridir. Şairlerin divanlarında yer almayan şiirlerine bu tür eserlerde rastlanılabildiği gibi yine adı sanı duyulmamış pek çok şair veya manzume mecmualar aracılığıyla ortaya çıkabilmektedir. Mecmuaların sınıflandırılmasına imkân verecek veri tabanlarının geliştirilmesi konusunda son yıllarda öncü çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların en kapsamlısı, MESTAP kısa adıyla anılan Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'dir. Mecmuaların ortak bir şablona göre tasnif edildiği bu proje kapsamında birçok mecmuanın dijital bir veri tabanında toplanarak tanıtılması sağlanmıştır. Bu makalede incelenen şiir mecmuası, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda 06 Mil Yz A 7331 arşiv numarasıyla kayıtlıdır. Hakkında daha önce herhangi bir çalışma yapılmamış olan 27 yapraklı mecmuanın detaylı içerik dökümü, MESTAP kapsamında hazırlanan tablolar üzerinde yapılmıştır. Mecmuaya, büyük çoğunluğu 16. yüzyılda yaşamış olan 36 şaire ait 76 manzume ile kime ait olduğu tespit edilemeyen 16 manzume kaydedilmiştir. Mecmuadaki manzumelerin tamamı klasik Türk edebiyatı şairlerine aittir. Bu şairlerden Hayâlî (16), Necâtî (12) ve Usûlî (5), şiirlerine en çok yer verilen şairlerdir. Eserde, Rızâyî, Nahifî, Necâtî ve Hayâlî adlarına kaydedilen bazı manzumelere, şairlerin neşredilen divanlarında rastlanmamıştır. Yaprakları gül, lale, sümbül, ceylan, tavus kuşu, servi vb. desenlerle süslü olan mecmuada; en fazla bulunan nazım şekilleri sırasıyla müfret, gazel ve kaside-dir. Eserde bu manzumelerin yanı sıra yarım kalmış üç mensur metin bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Şiir Mecmuaları, Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 7331, MESTAP

Abstract: Poetry journals, which are valuable references for the history of literature, are the works of anthological characteristics representing the period they were composed in. Just as the poems which are not included in the divan of the poets can be found in such works, many poems or poets without an evident name and fame may come to be known through the journals. In recent years, pioneering works have been done on the development of databases that will allow the classification of journals. The most comprehensive of these studies is the Project for Systematic Classification of Journals, called MESTAP. Within the scope of this project, where the journals are classified based on a common template, many journals have been gathered in a digital database and publicized. The poetry journal discussed in this article is registered in the Manuscripts Collection of Turkish National Library with the archive number 06 Mil Yz A 7331. The detailed content inventory of the 27-leaf journal, into which no study has been performed ever before, was made on the tables prepared within the scope of MESTAP. 76 poems of 36 poets, most of whom lived in 16th century, and 16 poems, whose authors could not be identified, have been recorded in the journal. All the poems in the journal are written with aruz prosody and belong to the poets of classical Turkish literature. Among these poets, Hayâlî (16), Necâtî (12) and Usûlî (5) are the ones whose poems are mostly used. On the other hand, some poems recorded in this work in the names of Rızâyî, Nahifî, Necâtî, and Hayâlî were not found in the published divans of the poets. In the journal, whose leaves are decorated with the patterns of rose, tulip, hyacinth, gazelle, peacock, cypress etc., the most common forms of poem are singular couplet (mufrad), ode (ghazal), and encomium (qasida), respectively. In addition to these poems, the journal also contains three unfinished prose texts.

Keywords: Classical Turkish Literature, Poetry Journals, Turkish National Library 06 Mil Yz A 7331, MESTAP

Giriş

Türk edebiyatının önemli yardımcı kaynakları arasında yer alan mecmuaların şiirden müziğe, duadan hutbeye, faldan hadis'e, mektuptan hikâyeye kadar birçok konuda derlendiği görülmektedir.¹ Bu eserlerin derlendikleri dönem hakkında asıl kaynaklarda (tezkireler, divanlar, tarih kaynakları vb.) bulunmayan sosyokültürel bilgilere erişmek, divanı bulunmayan şairlerden haberdar olmak ve şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlerini keşfetmek gibi faydaları vardır.² Ancak bu eserlerin içerik ve şekil bakımından farklı özellikler taşımaları, bütüncül tespitler yapmayı zorlaştırmaktadır. Ait oldukları dönemin edebî zevki ve toplumun eğilimleri gibi konularda aydınlatıcı olmaları beklenen bu kaynakların öncelikle günümüz harflerine aktarılmaları ve içeriklerine göre farklı tasniflere tâbi tutulmaları gerekmektedir. Ortaya çıkacak malzemenin hacmi düşünüldüğünde dijital teknolojiden yararlanarak bir veri tabanı oluşturmanın gerekliliği anlaşılmaktadır.³ Mecmuaların tasnifine imkân verecek bu veri tabanlarının geliştirilmesi konusunda son yıllarda öncü çalışmalar yapılmıştır. Örneğin, 2010-2012 yılları arasında Nihat Öztoprak ve Sebahat Deniz yürütücülüğünde Nuruosmaniye Kütüphanesindeki şiir mecmualarına yönelik bir proje gerçekleştirilmiştir.⁴ Benzer bir çalışma Bayram Ali Kaya'nın öncülüğünde Galata Mevlevihanesindeki şiir mecmuaları üzerinde yapılmıştır.⁵ Bu minvaldeki çalışmaların en kapsamlısı Mehmet Fatih Köksal'ın 2012 yılındaki teklifiyle başlayıp çalışma arkadaşları ve projeyi sahiplenen birçok araştırmacının katkılarıyla geliştirilen *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi*'dir. MESTAP kısa adıyla bilinen bu proje sayesinde birçok mecmua, yakın zamanlarda dijital bir veri tabanında toplanarak tanıtılmıştır.⁶

¹ Kamil Ali Gıynaş, "Millî Kütüphanede Kayıtlı 06 Mil Yz A 803 Numaralı Şiir Mecmuası", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 38, (2017), s. 212.

² Mecmuaların kaynaklık değeri ve edebiyat bilimi açısından önemi hakkında yapılmış kapsamlı ve aydınlatıcı çalışmalar bulunduğundan [bk. Günay Kut, "Mecmua", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, C. 6, (1986), s. 170-172; Yaşar Aydemir, "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü", *Bilişim*, 19, (2001), s. 147-155; Mustafa İsmet Uzun, "Mecmua", *İslâm Ansiklopedisi*, C. 28, TDV Yay., Ankara 2003, s. 265-268; Yaşar Aydemir, "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", *Turkish Studies*, II/3, (Summer 2007), s. 122-137; Yaşar Aydemir, "Biyografi Kaynağı Olarak Mecmualar", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu (Nevşehir 6-8 Mayıs 2010) Bildirileri Kitabı*, ed. Filiz Kılıç, AKM Yay., Ankara 2011, s. 87-100; Ozan Yılmaz, "Metin Te'sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1, (2008), s. 255-280; Mehmet Fatih Köksal, "Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve Kastamonulu İshâk-zâde Fevzi Mecmuası", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu (Nevşehir 6-8 Mayıs 2010) Bildirileri Kitabı*, ed. Filiz Kılıç, AKM Yay., Ankara 2011, s. 449-468; Mehmet Fatih Köksal, "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII - Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, hzl. Hatice Aynur, Müjgân Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru, Ali Emre Özyıldırım, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 409-431; Mehmet Gürbüz, "Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmuaları", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu (Nevşehir 6-8 Mayıs 2010) Bildirileri Kitabı*, ed. Filiz Kılıç, AKM Yay., Ankara 2011, s. 315-328.] burada benzer bilgiler tekrar edilmemiştir. Künyesi verilen çalışmaların yanında mecmualar hakkında yapılan çalışmaların ele alındığı iki bibliyografya makalesine [Kamil Ali Gıynaş, "Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmaların Bibliyografyası", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25, (2011), s. 245-260; Ahmet Tanyıldız, "Şiir Mecmualarının Neşri Hakkında", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 21, (Bahar 2012), s. 224-239.] bakılabilir.

³ İncinur Atik Gürbüz, "İBB Atatürk Kitaplığı "K403" Numaralı Mecmuanın MESTAP'a Göre Tasnifi", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 22, (2019), s. 38-39.

⁴ Proje hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Bünyamin Ayçiçeği, "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmû'aları: İnceleme-Dizin", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 16, (2016), s. 227-367.

⁵ MESTAP ile pek çok ortak yanı bulunan projede, metinlerin tasnifi için farklı bir şablon kullanılmıştır. Proje, Bayram Ali Kaya'nın editörlüğünde hazırlanan bir çalışmayla kitaplaştırılmıştır [Bk. Bayram Ali Kaya (ed.), *Dem ile Sema Arasında-Galata Mevlevihânesi Koleksiyonu'ndaki Şiir Mecmualarının Sistematik Tasnifi*, Sakarya Yay., Sakarya 2016]. Bu çalışmada kullanılan şablonu esas alan makale düzeyinde başka mecmua tasnifi çalışmaları da yapılmıştır [Örnek olarak bk. Ersen Ersoy - Kemal Karabuçak, "Bir Bektaşî Mecmuası: Sefînetü'l-Esrâr", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 17, (2016), s. 91-120; Mesut Bayram Düzenli - Ferdi Özavcı, "Düzenleyeni Bilinmeyen Bir Şiir Mecmuası", *Diyanet Üniuersitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, (2018), s. 128-189].

⁶ Proje kapsamında 2012 yılından bu yana birçok makale ve lisansüstü tez çalışmaları hazırlanmıştır. Bu çalışmaların künyelerine <https://mecmualar.tr.gg> internet adresinden erişilmektedir. Mehmet Fatih Köksal'ın YÖK veri tabanını

Bu makalede incelenen mecmua, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda 06 Mil Yz A 7331 arşiv numarasıyla kayıtlıdır. 27 yapraklı mecmuanın detaylı içerik dökümü, *Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP)* kapsamında hazırlanan tablolar üzerinde yapılmıştır. Yapılan incelemeler neticesinde, eser üzerinde daha önce herhangi bir neşir veya tanıtım çalışması yapılmadığı tespit edilmiştir.

1. Mecmuanın Fiziksel Özellikleri

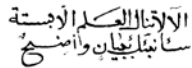
Bu çalışmaya konu edilen şiir mecmuasının üzerinde derleyen tarafından konmuş herhangi bir ad bulunmamaktadır. Meşin sırtlı ve ebru ciltli olan mecmuada yer alan başlıklar kaba yaldızlı, cetveller ise yaldızlı ve kırmızıdır. Yaprak esasına göre yeni rakamlarla numaralandırılmış olan eserde yaprak sayısı 27, satır sayısı 13'tür. Sayfalardaki numaralar yakın geçmişte yapılan bir kataloglama esnasında verilmiş olmalıdır. Zira birkaç manzumenin noksan oluşu, bazı sayfa sonlarında (11b, 12b, 19b, 20b) yer alan ayaklarla (rabita) diğer sayfaların başlamaması, mecmuanın kimi yapraklarının daha önceden koptuğunu göstermektedir.

Eserin iç kapağına yapıştırılmış beyaz bir kâğıda Lâtin harfleriyle, “Yavuz Selim ve Kanuni Sultan Süleyman Devri Şairlerine ait Mecmua-i Eş'ar” başlığı altında mecmuada şiiri bulunan şairlerden bazıları kaydedilmiştir. Aynı sayfanın altında sayfa düzenine ters olarak İmam Şafii'ye ait, “Dikkat et, ilmi ancak altı şeyle elde edebilirsin; açıklayıcı bir beyanla sana haber vereceğim.”⁷ mealinde Arapça bir ibare⁸ kayıtlıdır. Ancak bu ibarenin devamının bulunduğu bölüm bahsi geçen beyaz kâğıtla kapatıldığından okunamamaktadır. Karşısındaki sayfanın üst kısmında ise yazma eserin Millî Kütüphaneye temellük tarihi (20/11/1993) ve kimden alındığı hakkında bilgi (Dr. Abdullah Öztemiz) ile bu kişinin dâhiliye mütehasısı olduğuna dair kendi kaşesi (diploma numarası vb.) bulunmaktadır. Yine bu sayfada ve sonraki çeşitli sayfalarda (11a, 18a ve 26b) kütüphanenin mührü bulunmaktadır.

Mecmuanın kâğıdı desenlidir. Sayfalarda gül, lale, sümbül, gonca, ceylan, tavus kuşu, servi, çiçek saksısı gibi çeşitli figürler yer almaktadır. Bunların yanında manzumelerdeki şairlerin mahlasları, kırmızı mürekkeple çizilerek belirgin hâle getirilmiştir. Bazı şiirlerin başına nazım türü ile şairin adı (örn. Kaside-i Usûlî) yazılmıştır. Devam eden şiirler aynı şaire aitse “Velehü Eyzan” ifadesi kullanılmıştır. Sayfa kenarlarına kaydedilen müfretlerin bazıları şairin adı ile bazıları ise “Beyt” diye başlıklandırılmıştır. Eserde genellikle talik yazı kullanılmış, bazı manzumeler (bilhassa derkenarlar) rika ve nesihle yazılmıştır. Derkenarlarda hat farklılığının yanında mürekkep farklılığı da dikkati çekmektedir. Bu da eserin derlenme sürecinde derkenarların başkalarınınca kaydedildiği kanaatini uyandırmaktadır. Mecmuanın 21a ve 21b numaralı sayfalarında da benzer farklılıklar mevcuttur. Ayrıca 25a'dan sonraki sayfaların farklı derleyiciler tarafından mecmuaya eklendiği kanaatini uyandıracak durumlar mevcuttur. Bunlardan birincisi, 24b'deki ayağın sonraki sayfaya uymaması; ikincisi son yapraklardaki

esas olarak verdiği son bilgilere göre MESTAP projesi kapsamında yapılan lisansüstü tez sayısı Kasım 2019 itibarıyla 120'yi geçmiştir [bk. Mehmet Fatih Köksal, “Klasik Türk Edebiyatının Sıra Dışı Örneklerini Toplayan İlginç Bir Şiir Mecmuası: Mecmû'a-i Nevâdir”, *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, III/4, (2019), s. 86]. Proje hakkında ayrıntılı bilgi için yukarıda verilen internet adresinin yanında yine www.mestap.com web sayfasına ve M. Fatih Köksal'ın “Şiir Mecmualarının Önemi ve ‘Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi’ (MESTAP)” başlıklı bildirisine bakılabilir [Mehmet Fatih Köksal, “Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP)”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII - Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, hzl. Hatice Aynur, Müjgân Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru, Ali Emre Özyıldırım, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 409-431].

⁷ Bk. Yasin Kahyaoglu, “Şafii'de Dil ve Edebiyat”, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 27, (Ocak-Haziran 2012), s. 230.

⁸ “Elâ lâ tenâle'l-'ilme 'illâ bi-sittetin se'ünebbi'uke bi-beyânin vâzihin”

manzumelerin birkaç farklı hat ve mürekkeple yazılmış olması; üçüncüsü mecmuanın genelindeki tertibin bu sayfalarda kaybolmuş olmasıdır.⁹

2. Mecmuanın Derleyicisi ve Derlenme Süreci

Önceki bölümde değinildiği üzere mecmuanın birden fazla derleyici tarafından oluşturulduğu tahmin edilmektedir. Derleyici(ler) hakkında mecmuada herhangi bir kayıt bulunmadığından bu konuda söylenecekler daima varsayımdan ibaret kalacaktır. Ancak derleyicinin kimliği tespit edilemese de mecmuayı tertip ederken gösterdiği hassasiyetlerden yola çıkılarak kişiliği, eğitimi ve edebî zevki hakkında tahminlerde bulunulabilir. Zira mecmualar, derleyicilerinin estetik beğenileriyle oluşturulmuş seçkilerdir.¹⁰

Derleyici mecmuanın sayfalarını gül, lale, sümbül, gonca, ceylan, tavus kuşu, servi, çiçek saksısı gibi çeşitli figürlerle süslemiştir. Bu durum, onun esere olan özenini ve güzel sanatlara olan merakını imlemektedir. Bu figürler, mecmuayı derlemeye karar veren kişi (ilk derleyici) tarafından yapılmış / yaptırılmış olmalıdır. Zira aynı özen mecmuanın ana eksenini oluşturan sayfalardaki (1b-25a) cetvellerde ve sayfaların düzeninde de gözlenmektedir. Mecmuaya zaman içinde başka derleyiciler tarafından eklendiği tahmin edilen sayfalar (21a ve 21b sayfaları ile 25a'dan sonrası) ile derkenarlarda ise aynı özen yoktur. O hâlde, mecmuanın ilk 25 yaprağının (21a ve 21b hariç) aynı elden çıktığı düşünülebilir.

Mecmuanın ilk derleyicisi ile sonradan ilavelerde bulunan derleyicilerin ortak özellikleri de yok değildir. Bunlardan ilki mecmuaya sadece klasik Türk şiirinden örneklerin kaydedilmiş olmasıdır. İkincisi, şiirlerinde Türkçeye ağırlık veren ve muasırlarına nispeten daha yerli bir şiir dili kullanan Necâtî, Hayâlî ve Usûlî gibi şairlerin daha fazla tercih edilmesidir. Üçüncüsü ise mecmuada yabancı dilde hiçbir şiire yer verilmemesidir.¹¹ Bu üç husus, derleyicilerin kültürel zevkleri hakkında ipucu vermektedir. Buna göre, derleyiciler -klasik Türk şiiri dairesinde kalmakla beraber- Türkçeyi önceleyen, şiirlerinde daha çok yerli unsurları kullanan şairleri benimseyen bir kültürel zevke sahiptirler. Eserin derleyicileri, imla kuralları konusunda da başarılıdırlar. Kurallara genel manada uymaları, kelimelerin ve eklerin yazımında hata yapmamaları iyi eğitim almış kişiler olduklarının göstergesidir.

Mecmuanın istinsah tarihi arşiv kayıtlarında H 1117 (M 1705-06) olarak yer almışsa da eserin herhangi bir yerinde istinsah tarihine ve derleyicinin adına rastlanmamıştır. Bu tarih, kataloglama esnasında mecmuanın son kısmında yer alan III. Ahmet'in tahta çıkışı (Rûmî 1115 / M 1704-05) ile şehzadesinin dünyaya gelişine (H 1117 / M 1705-06) düşülen tarihlerden yola çıkılarak verilmiş olmalıdır. Aynı bölümde, "Sultan Mahmûd tahta cülûs itdi sene Rûmî 1143 (M 1731-32)" şeklinde mecmuanın genelinden farklı bir yazı stiliyle düşülmüş I. Mahmut'un tahta çıkışına dair tarihler, arşiv kayıtlarındaki tarihi geçersiz kılmaktadır. Ancak bu tarihlerdeki yazı ve mürekkebin farklı olması, tarihlerin sonradan eklendiği izlenimini uyandırmaktadır. İhtiva ettiği metinlerden hareketle de mecmuanın derlenme süreci hakkında fikir yürütmek mümkündür. Örneğin 18b'de derkenar olarak yer alan beyit, Üsküplü İshak Çelebi'nin (Kılıççızâde) 933 (1526-27) yılında Edirne Darülhadisine müderris olarak atanmasına düşülmüş tarihtir.¹² Tarihin başlığı "Berâ-yı Merhûm İshâk"tır. Bu da Üsküplü İshâk Çelebi'nin vefatına denk gelen yıllarda (1537), mecmuanın derlenme sürecinin devam ettiğini imlemektedir. Bütün

⁹ Mecmualar; divan, mesnevi vb. eserler gibi tek elden çıkan eserler değildir. Birden fazla derleyici tarafından, yıllar içinde üretilmiş olabilirler. Bu çalışmada tanıtılan mecmuanın da birden fazla derleyeni olduğu anlaşılmaktadır.

¹⁰ Bk. Ozan Yılmaz, "Metin Te'sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek...", s. 257. Bunun yanında Mehmet Gürbüz, mecmua/cönk derleyicilerini, "Osmanlı toplumu okuryazarları arasında yaşayan sadece okuyup keyif almakla yetinmeyip beğendikleri ya da ihtiyaç duydukları şeyleri kayıt altına alma çabasına girişen bir tip" olarak tarif etmektedir [Bk. Mehmet Gürbüz, "Cönkler ve Mecmualar Üzerinden Osmanlı Toplumunun Şiir ve Şair Tercihlerine Bir Bakış Denemesi", *Journal of Turkish Studies (Symposium in Honor of Prof. Dr. Günay Kut, Transcribing Manuscripts into Critical Analysis)*, 45, (2016), s. 97].

¹¹ Eserin 21a sayfasındaki Farsça-Türkçe karışık yazılmış rubai istisna tutulursa mecmuada tamamı yabancı dilde yazılmış hiçbir manzumeye yer verilmemiştir.

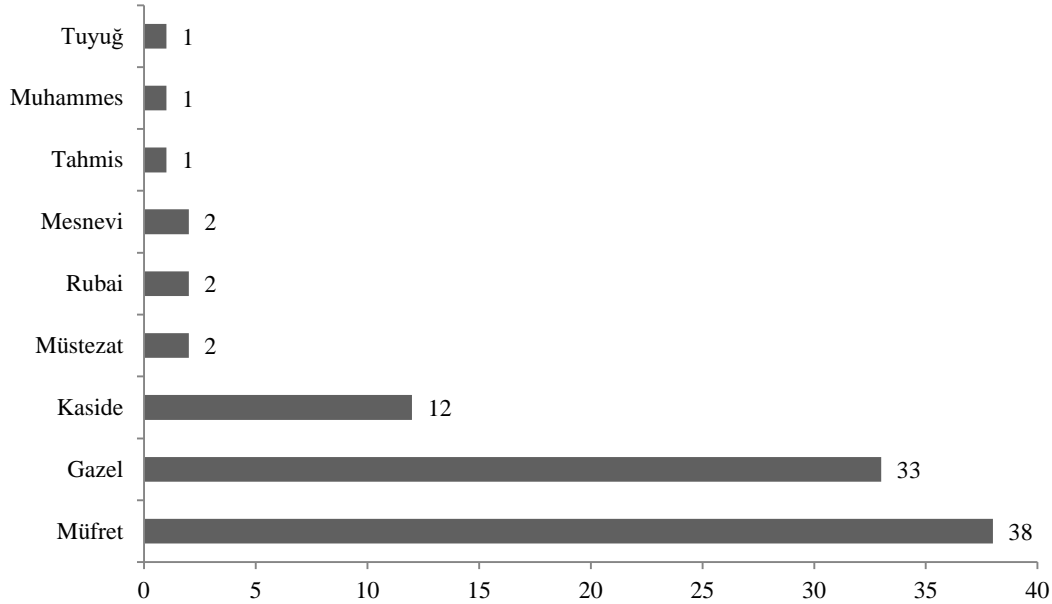
¹² Bk. Hamdi Savaş, "Üsküplü İshak Çelebi", *İslâm Ansiklopedisi*, C. 22, TDV Yay., İstanbul 2000, s. 528).

bunların yanında eserin ana ekseninde ağırlıklı olarak 16. yüzyıl şairlerine yer verilmiş olması ve sonraki yüzyıllardan hiçbir şaire yer verilmemesi, mecmuanın 16. yüzyılda veya en geç 17. yüzyılın ilk çeyreğinde tamamlanmış olabileceğini göstermektedir.

3. Mecmuanın İçerik Değerlendirmesi

Bu makalede incelenen şiir mecmuası, mecmualar üzerine yapılan sınıflandırmalar göz önünde bulundurulduğunda, şekil bakımından “kitap şeklinde tertiplenmiş mecmualar” kategorisinde;¹³ muhteva bakımından ise “farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşan mecmualar” kategorisinde değerlendirilebilir.¹⁴ Ağırlıklı olarak manzum metinlerden oluşan mecmuadaki şiirlerin tamamı aruzla yazılmıştır ve klasik Türk edebiyatı mahsulüdür. Eserin 1b-8a sayfaları arasında -derkenarlar hariç olmak üzere- Usûlî’ye ait dört kaside ile bir gazel bulunmaktadır. Dolayısıyla mecmuanın neredeyse üçte birini Usûlî’nin şiirleri oluşturmaktadır. 1b ve 2a’da derkenar olarak lugaz ve muamma türünde manzumeler bulunmaktadır. Bunlar, aynı sayfalardaki Usûlî’ye ait şiirlerden farklı bir mürekkep ve hatla (muhtemelen daha sonra) yazılmıştır. Mecmuaya bu iki sayfadakilerin haricinde muamma veya lugaz kaydedilmemiştir. Mecmuada dikkati çeken bir başka önemli husus da 26b’de yer alan müfretlerdir. Sayfaya gelişgüzel bir biçimde kaydedilmiş olan bu manzumeler, Kınalızâde Hasan Çelebi’nin *Tezkiretü’ş-şuarâ*’sındaki şair biyografilerinden seçilmiş hissi vermektedir.

Eserdeki toplam manzume sayısı 92’dir. Müfret (38), gazel (33) ve kaside (12) mecmuada en fazla bulunan nazım şekilleridir. Müfretlerden bazıları (1b ve 2a’daki derkenar) muamma ve lugaz türündedir. Gazellerin çoğu âşıkaneedir. Kasidelerin ise neredeyse tamamının methiye türünde olduğu görülmektedir. İkişer rubai, mesnevi ve müstezadın bulunduğu eserde birer adet de tuyuğ, muhammes ve tahmis kayıtlıdır. Mecmuadaki manzumelerin nazım şekillerine göre dağılımı Şekil 1’de gösterilmiştir:

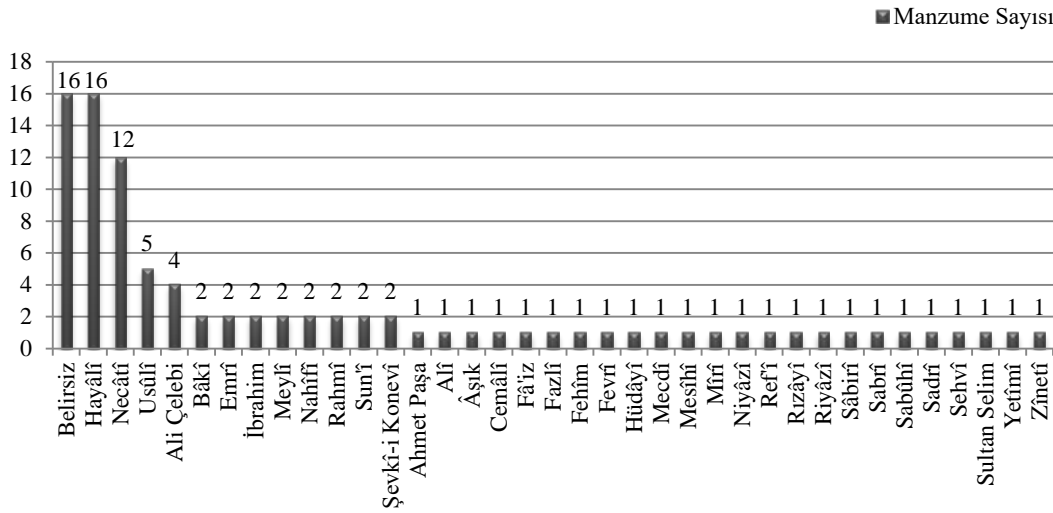

Şekil 1. Mecmuadaki manzumelerin nazım şekillerine göre dağılımı

¹³ Bk. Mehmet Fatih Köksal, “Yazma Mecmualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi”, 2. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi (4-7 Nisan 2018) Bildiri Tam Metinleri Kongre E-Kitabı, edt. Kadir Ulusoy, Antalya 2018, s. 88.

¹⁴ Bk. Mehmet Gürbüz, “Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII - Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, hzl. Hatice Aynur, Müjgân Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru, Ali Emre Özyıldırım, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 108.

Nazım şekillerine göre dağılımı yukarıda gösterilen 92 manzumeden 16 tanesinin kime ait olduğu tespit edilememiştir. Geriye kalan 76 manzume, 36 farklı şaire aittir. On altı şiirle Hayâlî, on iki şiirle Necâtî ve beş şiirle Usûlî, şiirlerine en çok yer verilen şairlerdir. 24 şairin tek manzumesiyle yer aldığı mecmuada, Kınalızâde Ali Çelebi'nin dört; Bâkî, Emrî, Nahîfî, Rahmî, Şevkî-i Konevî, Sun'î, İbrahim ve Mevlî'nin ikişer manzumesi bulunmaktadır. Eserdeki şiirlerden Nahîfî'ye ait olarak gösterilen iki manzume ile Hayâlî, Rızâyî ve Necâtî adlarına kayıtlı birer manzumeye, şairlerin neşredilen divanlarında rastlanmamıştır. Mecmuada yer alan manzumelerin şairlere göre dağılımı Şekil 2'de gösterilmiştir:

Şekil 2. Mecmuadaki manzumelerin şairlere göre dağılımı

Mecmuada ayrıca, “Hazret-i Sultân Ahmed’ün şehzâde-i civân-bahtlarına dinilen târihdür” başlığı altında Lâedri, Dürrî ve Fâ’ik el-kasî tarafından düşülmüş üç tarih mısrasına yer verilmiştir (bk. 25a). Son sayfa olan 27a’da ise, “Sultân Ahmed tahta cülûs itdi sene Rûmî 1115 (M 1704-05)” ile “Sultân Mahmûd tahta cülûs itdi sene Rûmî 1143 (M 1731-32)” şeklinde iki tarih ibaresi daha bulunmaktadır. Bu manzumelerin yanında eserde üç tane yarım bırakılmış ve müellifi belirsiz mensur metin bulunmaktadır. Bunlardan ilki sevgiliye hitaben yazılmış secili bir metindir (16b). İkincisi, yazarın Sultan Ahmet için üzüntüsünü ifade ettiği kısa bir cümledir (26a). Üçüncüsü ise Sultan Ahmet ile Sultan Mahmut’un tahta çıkışlarına düşülen tarihlerin bulunduğu son sayfada (27a) yer almaktadır ve bir padişaha hitaben yazılmaya başlandığı izlenimini uyandırmaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda 06 Mil Yz A 7331 arşiv numarasıyla kayıtlı olan şiir mecmuasının detaylı içerik dökümü, Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında hazırlanan tablolar üzerinde yapılmıştır. Bazı yapraklarının kopmuş olduğu anlaşılan 27 yapraklı mecmuanın tamamında klasik Türk edebiyatı geleneği içerisinde kategorize edilen şairlere ait manzumeler kayıtlıdır. Şiirlerin tamamı aruzla yazılmıştır.

Mecmuada, büyük çoğunluğu 16. yüzyıldan olan 36 şaire ait 76 manzume ile şairi tespit edilemeyen 16 manzume bulunmaktadır. On altı şiirle Hayâlî, on iki şiirle Necâtî ve beş şiirle Usûlî, şiirlerine en çok yer verilen şairlerdir. 24 şairin tek manzumesiyle yer aldığı eserde, Kınalızâde Ali Çelebi'nin dört; Bâkî, Emrî, İbrahim, Nahîfî, Rahmî, Şevkî-i Konevî, Sun'î ve

Meylî'nin ikişer manzumesi bulunmaktadır. Bunların yanında eserde; Nahîfî, Rızâyî, Hayâlî ve Necâtî adlarına kayıtlı bazı manzumelere şairlerin neşredilen divanlarında rastlanmamıştır.

Yaprakları gül, lale, sümbül, ceylan, tavus kuşu, servi vb. desenlerle süslü olan mecmuada; müfret (38), gazel (33) ve kaside (12) en fazla seçilen nazım şekilleridir. Geniş bir konu yelpazesine sahip müfretlerden bazıları muamma ve lugaz türündedir. Gazellerin çoğu âşıkane'dir. Kasidelerin ise neredeyse tamamı methiye türündedir. İkişer rubai, mesnevi ve müstezadın bulunduğu eserde birer adet de tuyuğ, muhammes ve tahmis kayıtlıdır. Mecmuada bu manzumelerin yanı sıra beş tarih mısrası ile yarım bırakılmış üç mensur metin bulunmaktadır.

Derleyen(ler) hakkında mecmuada somut bilgi yoktur. Ancak eserin içeriğine bakarak bazı çıkarımlarda bulunmak mümkündür. İncelenen mecmuanın içeriği, birden fazla derleyici tarafından üretildiğine işaret etmektedir. Mecmualar, bir kişi tarafından ve bir anda tamamlanıp bitmeyen eserlerdir. Mecmuaya sonraki dönemlerde sahip olan kişiler de yaptıkları eklemelerle onu üretmeye devam edebilirler. Dolayısıyla incelenen mecmuanın da birden fazla derleyenin olması doğaldır. İlk derleyici, eseri oluştururken çok özenli davranmış ve sayfaları gül, lale, sümbül, tavus kuşu gibi çeşitli figürlerle süslemiştir. Aynı özen mecmuanın ana eksenini oluşturan sayfalardaki cetvellerde, hattın ve sayfaların düzeninde de gözlenmektedir. Mecmuayı üretmeye devam eden derleyici(ler), tertibe çok riayet etmeseler de içeriğe sadık kalmışlardır. Onlar da ilk derleyici gibi, mecmuaya sadece klasik Türk şiirinden örnekler kaydetmişlerdir. Mecmuada, şiirleri yerli ve ahenkli unsurlar barındıran Necâtî, Hayâlî ve Usûlî gibi şairlerin daha fazla tercih edilmesi derleyicilerin bir diğer ortak özelliğidir. Yabancı dilde hiçbir şiire yer vermeyen derleyiciler imla kuralları konusunda da başarılıdırlar. Bunların yanı sıra, yazım kurallarına büyük oranda uymaları, kelimelerin ve eklerin yazımında hata yapmamaları derleyicilerin iyi eğitim almış kişiler olduklarının göstergesidir. Mecmuanın istinsah tarihi arşiv kayıtlarında H 1117 (M 1705-06) olarak yer almışsa da eserin herhangi bir yerinde bu veya başka bir tarihe rastlanmamıştır. Ağırlıklı olarak 16. yüzyıl şairlerine yer verilmiş olması, mecmuanın 16. yüzyılda veya en geç 17. yüzyılın ilk çeyreğinde tamamlanmış olabileceği kanaatini uyandırmaktadır.

Tablo 1. Mecmuanın MESTAP Şablonuna Göre Tasnifi (Manzum Bölümler)

Yp. No	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1a	.. ¹⁵	Kişi kâdir olup bir meh-likâyâya Çocup anı erişmezse şafâyâ	Haķıķatde belki ol yâ velîdür ¹⁶ Yâhud zencire uraldu delidür	Mesnevi/2		..-./-.-./-.-	
1a	Fâ'iz	Reşk-âver-i mihr oldı serv-i şinede dâğuñ Gıtdükce güzellenmede ey mâh çerâğuñ	Câm-ı mey-i rahşân yürisün mevsim-i güldür Fâ'iz içelüm rağmıña eyyâm-ı ferâğuñ	Gazel/5 ¹⁷		..-./-.-./-.-	Başlık: Fâ'iz (Derkenar)
1b	Uşulî	Ey gönül olmak dilerseñ pâdişâh-ı rûzigâr Gel gedâ-yı rûzigâr ol gel gedâ-yı rûzigâr	Gün-be-gün sâ'at-be-sâ'at her murâduñ gevherin Ġayb ceybinden 'atâ kılsun Ġudâ-yı rûzigâr	Kaside/48 ¹⁸	Methiye	..-./-.-./-.-	Başlık: Kaşide-i Uşulî
1b	Niyâzi	Ol ne şeydür kim anuñ üç harfi var Evveli gitse qalır üç ber-qarâr	Ey Niyâzi bu su'âli bilenüñ Ġizmet eyle qapusında bende-vâr	Gazel/5	Lugaz	..-./-.-./-.-	Başlık: Luğaz-ı Niyâzi 212 (Derkenar)
1b	İbrâhîm	Yoluñ üzre şol kadar âb aķıdupdur gözlerüm Ger terahhüm itmez iseñ 'âķıbet deryâ olur		Müfret	Muamma	..-./-.-./-.-	Başlık: Mu'ammâ-yı İbrâhîm (Derkenar)
1b	İbrâhîm	Ġurtulmağa ne çâre miñnetde qalan başum Âhum semâyâ irdi baħr oldı yirde yaşum		Müfret	Muamma	..-./-.-./-.-	Başlık: Mu'ammâ be- nâm-ı İbrâhîm (Derkenar)
2a	Sehvî	Ol nedür kim cismi anuñ hâkdur Cismi hâk ammâ ki tab'-ı pâkdur	Sehvî 'âlem hüsnüne taħsîn ider Lîk ülfet ideni Ġod-bîn ider	Mesnevi	Muamma	..-./-.-./-.-	Başlık: Mu'ammâ (Derkenar)
2a	-	Nedür ol kim başı büyük gözi çok Gice ile aç turur gündüzi tok		Müfret	Muamma	..-./-.-./-.-	Başlık: Mu'ammâ (Derkenar)
2a	-	Ġidâsı her zamân âdemdür anuñ Seni de yise ħazziderdi cânüñ		Müfret	Muamma	..-./-.-./-.-	Başlık: Mu'ammâ (Derkenar)

¹⁵ Şairi verilmeyen bu iki beyitlik manzumenin mürekkebi ve hattı sonraki sayfalardan farklıdır. Dolayısıyla beyitlerin ilk yapığa sonradan eklendiği anlaşılmaktadır.

¹⁶ Mecmuada "...belki ol kişi yâ velîdür" şeklinde imla edilen mısra, vezne daha uygun olduğundan böyle okunmuştur.

¹⁷ Manzumenin mecmuaya sonradan eklendiği farklı ve acemice yazılmış hattından anlaşılmaktadır.

¹⁸ Kaside, şairin neşredilmiş divanında 52 beyittir (bk. Usulî, *Usulî Divânı*, hzl. Mustafa İsen, Akçağ Yay., Ankara 1990 s. 59-62).

2a	-	Nedür ol kim yokdur anuñ ziyânı Kılur yetmiş iki dilce beyânı		Müfret	Muamma	---/--/--	Başlık: Mu'ammâ (Derkenar)
2a	-	Ayağı yokdurur kılur teferrüc Gâh Rûmî gâh Hindistânî ¹⁹		Müfret	Muamma	---/--/--	Başlık: Mu'ammâ (Derkenar)
3b	Uşulî	Şubh-dem maşırık diyârından çeküp leşker güneş Ġâret itdi varını şâmîlerün yekser güneş	İşigünde baş koyan kâdr ile irsün göklere Âsumân-ı devlete olsun ²⁰ ziyâ-güster güneş	Kaside/44 ²¹	Methiye	---/--/--/--	Başlık: Kaşîde-i Uşulî
5a	Uşulî	Hamduli'llâh kim irişdi geldi eyyâm-ı bahâr Tâze cân virdi yine dünyâya luţf-ı Kirdigâr	Her murâduñ kim ola gelsün ayağa sâye-veş Gülbin-i 'ömrün nihâl-i serv gibi pâyidâr	Kaside/48 ²²	Methiye	---/--/--/--	
7a	Uşulî	Yâ mücessem rûhdur yâ peyker-i cân ol beden Yâ gül-i gülbâr-ı cennet yâ semen yâ yâsemen	Pâdişâhum kendüñe ehl-i kemâli kul idin Sen Süleymânsın saña yâr olmasun her Ehremen	Kaside/24 ²³	Methiye	---/--/--/--	Başlık: Kaşîde-i Uşulî
8a	Uşulî	Vücüd-ı Mutlaquñ bahri ne mevcî kim ider peydâ Enc'l-hağ sırrını söyler eger maħfî eger peydâ	Çamu nezzâre-i ²⁴ ebkâr-ı ma'nî muntazırlardur Uşulî gibi tâ kim ola bir şâhib-nazar peydâ	Gazel/13		---/--/--/--	Başlık: Kaşîde-i Peydâ Uşulî ²⁵
8b	Bâkî	Zer [ü] gevherle kılup zîve[r]-i efser hâtem Zîb ü ziverde ²⁶ geçer hem-ser-i Kayşer hâtem	Mesned-i şadr-ı vezâretde ser-efrâz olasin Kıla teslim şehin-şâh-ı muzaffer hâtem	Kaside/55 ²⁷	Methiye	---/--/--/--	
10b	Rızâyî	Gün yüzün ey meh ne yüzden görebilsen âşikâr Muttaşıl bârân-ı eşk-i gam göz açdurmaz yağar	Akçasın her lahzada şu gibi harc ister daħi Gam yükünde haracından Rızâyî -i çeşm yeter	Gazel/5 ²⁸		---/--/--/--	Başlık: Ġazel-i Rızâyî
10b	Refî	Lâle vü gönçeyi aınma baña sen ey gül-i ter Bir bölük ağzı açık bağlamaludur bunlar	Yâr gönlün ele almağa kıomaz Refî rakîb Kankı taşa yapışursam anuñ altından çıkar	Gazel/5		---/--/--/--	Başlık: Ġazel-i Refî

¹⁹ Mısranın vezni kusurludur.

²⁰ Divanda "olsun" yerine "sen ol" şeklinde geçmektedir (bk. *Age.*, s. 65).

²¹ Kaside, *Usûlî Divanı*'nda 46 beyittir (bk. *Age.*, s. 63-65).

²² Kaside, şairin divanında da 48 beyittir. Çalışmanın bundan sonraki kısmında şairlerin neşredilmiş divanlarıyla farklılık göstermeyen manzumeler hakkında dipnotta bilgi verilmemiştir.

²³ Kaside, *Usûlî Divanı*'nda 25 beyittir (bk. *Age.*, s. 70-71).

²⁴ Divanda, "nezzârede" şeklinde yer almaktadır (bk. *Age.*, s. 97).

²⁵ Başlıkta kaside denmiş olsa da manzume gazeldir.

²⁶ Şairin neşredilmiş divanında "zinetde" şeklinde geçmektedir [bk. Bâkî, *Bâkî Divânı* (e-kitap), hzl. Sabahattin Küçük, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, <https://ekitap.ktb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.11.2019, s. 33].

²⁷ Manzume, *Bâkî Divanı*'nda 57 beyittir (bk. *Age.*, s. 33).

²⁸ Manzume, 16. yüzyıl şairlerinden Rızâyî'nin (Mehmed Ali Çelebi) neşredilen divanında bulunmamaktadır (bk. Mümin Topçu, *Divan-ı Rızâyî*, Yayımlanmamış YLT, İnönü Ü. SBE, Malatya 1997).

11a	Hayâlî	Sensüz ey rûh-ı revân şüret-i bî-cânam ben Kara toprak başuma hâk ile yeksânam ben	Hüsrev-i mülk-i sühan oldu Hayâlî gözün aç Dime anuñ gibi bir şahib-i divânam ben	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Gazelîyyât-ı Hayâlî Beg
11a	Hayâlî	Belâ bezminde ²⁹ sinem benim meyhânedür dirler Karamış dâğımı ³⁰ meyle dolu peymânedür dirler	Hayâlî çâr-sü-yı ‘aşkda müjgân-ı Mecnûnı Hayâl-i zülfi-i Leylâya düzülmüş şânedür dirler	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Velehü Eyzan
11a	Hayâlî	Gerçi gönlüm kendüyi câm-ı Sikender gösterür Şinsa her bir pâresi bir tîz hañçer gösterür	Hâk idelden kûy-ı ‘aşk içre Hayâlî cismini Kendünün ³¹ her zerre-i mihr-i enver gösterür	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Velehü Eyzan
11b	Hayâlî	Nedür cân kim anı sen nâzenîn cânâna virmezler Saña ‘aşk olanlar yoluña cânâ ne virmezler	Hayâlî ‘aşk-ı Leylâya heves kılduñ velî anı Belâ deşinde her Mecnûn-ı sergerdâna virmezler	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Başlık: Velehü Eyzan
11b	Hayâlî	Dili âşüfte kılan sünbül ü gül-püşüñdür Şabrumı gâret iden hâl-i benâgüşüñdür	Sen şeh-i hüsne felek tah u sipâh oldu nücüm Mihr ile mâh kapuñda iki çavuşuñdur	Gazel/4 ³²		..-./..-./..-./..-	Başlık: Velehü Eyzan
12a	Rahmî	Hâkân-ı cihân hazret-i Sultân Süleymân El açdı gelüp cerre o sultâna çaranfil	Hâk-i rehüne tuhfe diyü kılmâğa işâr Yâkût kıya hoşça-i mercâna çaranfil	Kaside/14 ³³	Methiye	..-./..-./..-./..-	
12b	Hayâlî	Bâğda olup şükûfe haylına serdâr gül Od bırağdı hânümân-ı bülbüle tekrâr gül	Büy-ı hulğundan eşerdür nefha-ı bâzâr-ı Çîn Faşl-ı cûdundan varağdur dâver-i ezhâr gül	Kaside/13 ³⁴	Methiye	..-./..-./..-./..-	
13a	Necâtî	Âh-ı ‘âşıkdu seni hüsünüñden âgâh eyleyen Na‘le-i bülbülde olur her seher bîdâr gül	Cân ile meddâhuñam dil-teng koma beni kim ‘Andelîbinden cihânda olmadı bîzâr gül	Kaside/26 ³⁵	Methiye	..-./..-./..-./..-	

²⁹ *Hayâlî Divanı*’nda “belâlar bezmine” şeklinde geçmektedir. Veznin doğruluğu açısından da böyle olması gerekir (bk. Hayâlî, *Hayâlî Bey Divânı*, hzl. Ali Nihad Tarlan, Bürhaneddin Erenler Matbaası, İstanbul 1945, s. 157).

³⁰ *Hayâlî Divanı*’nda, “karamış” kelimesi, “kızarmış”; “dâğımı” kelimesi ise “dâğuma” şeklinde yer almaktadır (bk. *Age.*, s. 157).

³¹ *Hayâlî Divanı*’nda “kendüyi” olarak geçmektedir (bk. *Age.*, s. 133).

³² Sayfanın altında bulunan ayakta (reddade, rabita) “bâde” yazsa da sonraki sayfa bu kelimeyle başlamamaktadır. Dolayısıyla gazelin devamının yer aldığı sayfa kopmuştur. Mecmuada yer almayan makta’ beyti şairin neşredilmiş divanında şöyledir:

Bâde-i ‘aşkuñ ey dost Hayâlî içeli

Gelmedi başına ‘aklı dağı sarhoşuñdur (bk. *Age.*, s. 147).

³³ Baştaki 15 beytinin eksik olduğu anlaşılan kaside, *Bursalı Rahmî Divanı*’nda 29 beyittir [bk. Mustafa Erdoğan, *Bursalı Rahmî ve Divanı* (e-kitap), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.11.2019, s. 85-88).

³⁴ Manzume, divanda 27 beyittir (bk. Hayâlî, *Hayâlî Bey Divânı*, s. 39). Sayfanın altında bulunan ayak sonraki sayfaya uymadığından, kasidenin devamının yer aldığı sayfa veya sayfaların kopuk olduğu anlaşılmaktadır.

³⁵ Baş kısmı eksik olan manzume, divanda 44 beyittir (bk. Necâtî, *Necâtî Bey Divânı*, hzl. Ali Nihad Tarlan, Akçağ Yay., Ankara 1992, s. 82-85).

14a	Bâkî	O kim debîr-i ezel çekdi kilik-i kudretle Şerîf nâmına tevki' -nâme-i ikbâl ³⁶	Giceñ şerefde şeb-i kadr ü gündüzün bayrâm Nevâl ü ni' met ile h'ân-ı ' ayş mâl-â-mâl	Kaside/30 ³⁷	Methiye	---/---/---/---	
15a	Fazlî	Belâ vü miñnet ü derd ü gamuñdan oldı ey dilber Ciger büryân ü göz giryân ü dil nâlân ü ten lâğar	Mübârek 'ıyd [ü] ferruñ rüzi hoş vaqt ü nikü hâli Felek sâ'î melek dâ'î zamân 'âvin Hudâ yâver	Kaside/41 ³⁸	Methiye	---/---/---/---	
16b	Hayâlî	Tursa niyâm içinde kaçan-kim yegâne tiğ Beñzer ininde uyhuuya varmış yılana tiğ	Bu resme kılmaz idi beyân hâlümü kalem Ergürmeyeydi faqr eli ger üstülh'âna tiğ	Kaside/30 ³⁹	Methiye	--/---/---/---	
18a	Hayâlî	Oğuduğca şi' rüñi cânân lebiyle her nefes Ey Hayâlî tûti-i mazmûña şekker gösterür		Müfret ⁴⁰		---/---/---/---	
18a	Hayâlî	Eşiginde deme ol seng-dilün taş yatur Nazar it her kademinde nice biñ baş yatur	Oldı nâyâb görüp nazm-ı Hayâlî[yi] hasüd Pertev-i mihre nazar eylese huffaş yatur	Gazel/5 ⁴¹		..---/---/---/---	Başlık: Velehü Eyzan
18a	Hayâlî	Misk ile kâfurdan levh üzre ebrular mıdur Yâ güzellik şühlük alnuñda yazular mıdur	Bu letâfet ⁴² kim Hayâlî şi' rine dir ehl-i nazm Pâyına bahruñ demâdem yüz sürer cular mıdur	Gazel/5		---/---/---/---	Başlık: Hayâlî Eyzan
18b	Necâtî	Var-iken cânâne gönüm cânâ olmaz âşinâ Şem' i koyup gayr ile pervâne olmaz âşinâ	Kısmet-i bezm-i ezeldür ey Necâtî şöyle bil ⁴³ Âşinâ bigâne vü bigâne olmaz âşinâ	Gazel/5 ⁴⁴		---/---/---/---	Başlık: Velehü
18b	Necâtî	Sînem üzre zañm-ı gamzeñ râhat-ı cändur baña Gamzeñ oğlarıyla ölmek h'âb-ı bârândur baña	Buldı her bir şeyde zihnum gevher-i ma' nâ-yı hâş Degme bir çatre Necâtî bahr-i 'ummândur baña	Gazel/5 ⁴⁵		---/---/---/---	Başlık: Velehü Eyzan
18b	Necâtî	Yâr ola şandum gönül virem ⁴⁶ saña Ben baña itdüm dirîğâ ben baña	Kimdürür dirseñ Necâtî dostum Bende-i muhliş muhibb-i bî-riyâ	Gazel/5 ⁴⁷		---/---/---/---	Başlık: Velehü Eyzan

³⁶ Kelime, mecmuada “imâl” şeklinde imla edilmiştir.

³⁷ Manzume, divanda 47 beyittir (bk. Bâkî, *Bâkî Divânı*, s. 37).

³⁸ Kaside, Fatma Sabiha Kutlar tarafından bir makalede incelenmiştir. Araştırmacı, Şehzade Mustafa methiyesi olan bu manzumenin 16. yüzyıl şairlerinden Kara Fazlî'ye ait olduğunu söylemektedir [bk. Fatma Sabiha Kutlar, “Klasik Türk Edebiyatında Çâr-ender-çâr ve Kara Fazlî'nin Kasidesi”, *Türkbilig*, 17, (2009), s. 104].

³⁹ Manzume, şairin divanında 33 beyittir (bk. Hayâlî, *Hayâlî Bey Divânı*, s. 21).

⁴⁰ Beyit, şairin divanındaki 70. Gazelde yer almaktadır (bk. *Age.*, s. 157).

⁴¹ Manzume, şairin divanında altı beyittir (bk. *Age.*, s. 159).

⁴² Divanda “nezâ'ir” olarak geçmektedir (bk. *Age.*, s. 176).

⁴³ “Şöyle bil” ibaresi divanda “bilmiş ol” şeklinde geçmektedir (bk. Necâtî, *Necâtî Bey Divânı*, s. 158).

⁴⁴ Gazel, şairin divanında yedi beyittir (bk. *Age.*, s. 157-158).

⁴⁵ Gazel, şairin divanında sekiz beyittir (bk. *Age.*, s. 154).

⁴⁶ Divanda “virdüm” şeklinde geçmektedir (bk. *Age.*, s. 158).

18b	-	‘Âlim ü ehl-i tefsîr rûşen-i faâih-âfâk Allâh ne müsteħâkdur dâru’l-hadiçe İshâk ⁴⁸ (933)		Müfret	Tarih	--/./--/./--/./--	Başlık: Berâ-yı Merhûm İshâk (Derkenar)
18b	Sultân Selîm	Lebleri üstinde gördüm hâlini kıldum ‘aceb İmtizâc itmiş şarâb-ı nâb ile bir dâne ħab		Müfret		--/./--/./--/./--	Başlık: Sultân Selîm (Derkenar)
19a	Necâtî	‘Âşık olduğum tıyaldan yüzüme bakmaz ħabîb Yöresine uğramaz ölümlü bîmaruñ tabîb	Luţf-ı tab‘ uñdur Necâtî saña miñnet çekdüren ‘Udı yaķar nâfeyi âvâre ķılur yaĥşı tîb	Gazel/5 ⁴⁹		--/./--/./--/./--	Başlık: Necâtî Eyżan
19a	Necâtî	Ġonçe cāmından olupdur ‘andelîb-i zâr mest Anı gören şanmasun ⁵⁰ kim yok yire aĝlar mest	N’ola ħüsünüñden Necâtî olsa bî-ħuş ey şanem Câm-ı güldendür dem-â-dem bülbül-i bîdâr mest	Gazel/5 ⁵¹		--/./--/./--/./--	Başlık: Velehü Eyżan
19b	Necâtî	Gül yüzünde zülfün örter ħaţt-ı reyĥânî dürüst Kim görüpdür kâfiri ħıfz ide Ķur’ânî dürüst	Olamaz tab‘ -ı Necâtî gibi bülbül bezle-güy Fi’l-mesel ħıfz itse ebyât-ı Gülistânî dürüst	Gazel/5 ⁵²		--/./--/./--/./--	Başlık: Velehü Eyżan
20a	Mecdî	Seĥer bezm-i çemende jâle ile ĝonçe-i ħamrâ Mey ile şubĥa ķalmıř şîşedür aĝzında bir elmâ	Ġam-ı hâlünüñle Mecdî ölse cânâ ķabr-püş eyle Mezârî üstine per-i megesden bir siyeh ħârâ	Gazel/5 ⁵³		--/./--/./--/./--	Başlık: Ġazel-i Mecdî
20a	‘Âşık ⁵⁴	Ķadem başup gele çün ķabr-i Ķaysa nâķih-i Leylâ Mezârî üstine örte deveţabanı bir kemhâ	O ‘İsî-dem leb-i cân baĥş ile var olsun ey ‘ Âşık Görüp ben ħasteyi ķasd itdi iĥyâ geldi iĥyâna	Gazel/5		--/./--/./--/./--	Başlık: Ġazel-i İĥyâ
20a	Riyâzî	Şîdâ-yı seyl-i ĥûndan olmasun zârüm diyü iĥşâ Tenümde yaranuñ aĝzımı her dem na‘l-idem yâra	Riyâzî nâleñi ĝuş itmege güller ķulak tıtdı Daĥi ĥicr ile bâĝ-ı dehrün olduñ bülbülü ĝüyâ	Gazel/5		--/./--/./--/./--	Başlık: Ġazel-i Riyâzî

⁴⁷ Gazel, şairin divanında sekiz beyittir (bk. *Age.*, s. 158-159).

⁴⁸ Beyit, Üsküplü İshak Çelebi'nin (Kılıççızâde) 933 (1526-27) yılında Edirne Darülhadisî'ne müderris olarak atanmasına düşülmüş tarihtir (bk. Hamdi Savaş, “Üsküplü İshak Çelebi”, *İslâm Ansiklopedisi*, C. 22, TDV Yay., İstanbul 2000, s. 528).

⁴⁹ Gazelin ilk beyti *Necâtî Bey Divanı*'ndaki 25. gazelde, diğer dört beyti ise 23. gazelde kayıtlıdır (bk. *Age.*, s. 161-162).

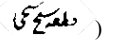
⁵⁰ “Anı gören sanmasun” ibaresi divanda “Bilmeyen şöyle sanur” şeklinde geçmektedir (bk. *Age.*, s. 165).

⁵¹ Gazelin ilk üç beyti *Necâtî Bey Divanı*'ndaki 34. gazelde, sonraki iki beyti ise 29. gazelde kayıtlıdır (bk. *Age.*, s. 163-165).

⁵² Gazel, şairin divanında altı beyittir (bk. *Age.*, s. 166).

⁵³ Gazel, Mecdî'nin gazelleri üzerinde yapılan bir lisansüstü tezi çalışmasında da beş beyit olarak yer almaktadır. İncelenen mecmuadaki gazelle bu çalışmadaki gazel arasında bazı kelime farklılıkları bulunmakla beraber üçüncü ve dördüncü beyitlerin yer değiştirdiği görülmektedir [bk. Ayşe Derya Eskimen, *Mecdî Mehmed Efendi'nin Gazelleri (Metin-İnceleme)*, Yayınlanmamış YLT, Gazi Ü. SBE, Ankara 2008, s. 84).

⁵⁴ *Kınalızâde Tezkiresi*'nde, şairin adı Pîr Mehmed ve mahlası “Âşık” olarak verilmiştir. Mecmuadaki gazelin başlığı ve şairin mahlası (İhyâ) bu yönüyle yanlıştır. Nitekim makta' beytinde “Âşık” mahlasının bulunması bu yanlışı göstermektedir [bk. Kınalızâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü's-şuarâ* (e-kitap), hzl. Aysun Sungurhan, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 21.06.2019, s. 21-23].

20b	Rahmî	‘ İzârunda bu zülf-i ‘anber-âlüd Görünür âteş üzere nitekim dūd	Vişâl olsa n’ola Rahmî ye hicrân Hâlile gülşen oldı nâr-ı Nemrūd	Gazel/5 ⁵⁵		.---/---/---	Başlık: Ğazel-i Rahmî
20b	Emrî ⁵⁶	Cefāya yüz tıtop niçün sen ey mihr-i cihân-ārā İdersin pençe-i hırşidi mağlūb-ı yed-i beyzā		Müfret		.---/---/---/---	
20b ⁵⁷	Emrî ⁵⁸	Hıtañıla ğabğabuñ bir sīb-i miskidür ki hāl anda İdipdür şan‘at ile bir çekirdek misk-i ter peydā		Müfret		.---/---/---/---	
21a ⁵⁹	-	Derün-ı şehri İslāmbol nārest Kamu ihvān u yārān mūr-ı mārest Beşiktaş kenārın koma elden Eger h‘āhī selāmet der-kenārest ⁶⁰		Rubai		.---/---/---	Başlık: Kıt‘a-i (?) ( )
21a	Necātî	Ķādî vū müftî müderris cümle dilber hāseti Ey Necātî görmedüm ben bunlaruñ bir şaĝını		Müfret ⁶¹		---/---/---/---	Başlık: Necātî
21a	-	Cihān bāĝında hayfā kim gül-i maşşūdum açılmaz Diraht-ı tālî‘üm üzere ferruħ yārānı şaçılmaz Ķamuñ ğitmez gözüm yaşı Beklemez ğöñlüm açılmaz		Müstezat		.---/---/---/--- ---/---	Başlık: ‘Irāk
21a	-	Dil gelmedin bu ‘āleme bir miĝfer-i pulād idi Şimdi hādeng-i cevri ile tāt-ı kalendar kendidür		Müfret		---/---/---/---	Başlık: Beyt-i Bākîye nazîrdür ⁶²

⁵⁵ Manzume, *Bursalı Rahmî Divanı*’nda kayıtlıdır [bk. Mustafa Erdoğan, *Bursalı Rahmî ve Divanı* (e-kitap), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.11.2019, s. 164].

⁵⁶ Mecmuada beytin kime ait olduğu verilmemiştir; ancak beyit *Emrî Divanı*’nda yer almaktadır [bk. Emrî, *Emrî Divanı* (e-kitap), hzl. Mehmet A. Yekta Saraç, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., <https://ekitap.ktb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.11.2019, 23. Gazel].

⁵⁷ Yaprığın altında bulunan ayak sonraki sayfaya uymamaktadır.

⁵⁸ Mecmuada şairi zikredilmeyen bu beyit de -önceki beyit gibi- *Emrî Divanı*’nda bulunmaktadır (bk. Emrî, *Emrî Divanı*, 24. Gazel).

⁵⁹ Yapraktaki manzumeler mecmuanın genel tertibinden farklı olarak daĝınık hâlde ve farklı bir hatla yazılmıştır.

⁶⁰ Farsça-Türkçe karışık olan bu rubainin son mısrası, Sadî-i Şirazi’nin “Be-deryâ der-menâfi‘ bi-şümârest / Eger hâhî selāmet der-kenārest” beytinden alınmıştır. Beytin anlamı şöyledir: “Denizde sayısız menfaatler vardır; ama sen yine de selamet istiyorsan kenarında dur, selamet kenardadır.” (bk. İskender Pala, *Şi‘r-i Kadîm-Şiir Şerhleri*, Ötügen Yay., İstanbul 1997, s. 75).

⁶¹ Beyte *Necātî Bey Divanı*’nda (1992) rastlanmamıştır.

⁶² Beyit, *Bākî Divanı*’ndaki 95. gazelin beşinci beytine naziredir (bk. Bākî, *Bākî Divanı*, s. 117).

21a	Cemâlî	Bu medrese-i dehri tıtop ahmağ u echel ‘İlm oldı ‘amel-mânde vü ders oldı mu‘aţfel		Müfret		--./--./--./--	Başlık: Cemâlî
21a	Mesîhî ⁶³	Eger efsûn-ı eccl bağlamaz ise dehenüm Cân virürken lebünün zikri ola her sühanum		Müfret		-.--/-.--/-.--/-.--	
21a	Şâbirî ⁶⁴	Çekmeden bâr-ı ğamuñ kâkül-i ‘anber-bünüñ Düşdi ey saçları sünbül göbegi ahünüñ		Müfret		..--/..--/..--/..--	
21a	Ahmed Paşa	Dest-i dil lutfuñ etegin şöyle muhkem tıtdı kim Tığ-i hicrânuñ kesemez dostum senden beni	Elümi kesseñ ğalur dâmân-ı lıtfuñda senün ⁶⁵ Lıtfuñı kesseñ ğalur destümde lıtfuñ dâmeni	Gazel/2 ⁶⁶		-.--/-.--/-.--/-.--	
21a	Necâtî ⁶⁷	Her biri bir gevher olsa eşk-i bî-pâyânunuñ Yoluña harc eylemekden çeşm-i giryân ağlamaz		Müfret		-.--/-.--/-.--/-.--	
21a	Hüdâyî ⁶⁸	Şehlâ gözün gözetmeyeli oldı dil ğarâb Vây ol ‘imâretin ki ‘alîl ola nâzırı		Müfret		--./--./--./--	Başlık: Beyt
21a	Fevrî	Şanma felekde ey meh ay güneş tıtdı Çerğuñ gözi kamaşdı sen mihre bağa bağa		Müfret		--./--./--./--	Başlık: Fevrî
21a	- ⁶⁹	‘Âķil iseñ rızķ için gerdün-ı dūna egme ser Âsyâbâsa yūri var etmegūñ taşdan çıkar		Müfret		-.--/-.--/-.--/-.--	
21a	-	Açıcağ sine-bendini dildâr Köstegi kırdı şabr-ı raşş-ı karar		Müfret		..--/..--/..--	Başlık: Beyt

⁶³ Müellifi verilmeyen bu beytin *Mesîhî Divanı*’nda kayıtlı olduğu tespit edilmiştir (bk. Mesîhî, *Mesîhî Divanı*, hzl. Mine Mengi, AKM Yay., Ankara 1995, s. 215).

⁶⁴ Mecmuada müellifi verilmeyen bu beytin, Ahdî’nin *Gülşen-i Şu’ara* adlı tezkiresindeki “Sabirî Çelebi” maddesinde kayıtlı olduğu tespit edilmiştir [bk. Ahdî, *Ahdî ve Gülşen-i Şu’arâsı (İnceleme-Metin)*, hzl. Süleyman Solmaz, AKM Yay., Ankara 2005, s. 383].

⁶⁵ Bu mısra, şairin divanında “Ger elim kessen kalır dâmân-ı lütfunda elim” şeklinde geçmektedir (bk. Ahmet Paşa, *Ahmet Paşa Divanı*, hzl. Ali Nihad Tarlan, Akçağ Yay., Ankara 1992, s. 286).

⁶⁶ Mecmuada müellifi verilmeyen bu iki beytin *Ahmed Paşa Divanı*’nda kayıtlı bulunan 347. gazelin son iki beyti olduğu tespit edilmiştir (bk. Age, s. 286).

⁶⁷ Mecmuada müellifi verilmeyen bu beytin *Necâtî Bey Divanı*’ndaki 240. gazelde kayıtlı olduğu tespit edilmiştir (bk. Necâtî, *Necâtî Bey Divanı*, s. 258).

⁶⁸ Müellifi verilmeyen bu beytin, Ahdî’nin *Gülşen-i Şu’ara*’sındaki “Hüdâyî Çelebi” maddesinde kayıtlı olduğu tespit edilmiştir (bk. Ahdî, *Ahdî ve Gülşen-i Şu’arâsı*, s. 585).

⁶⁹ Manzume bazı internet sayfalarında, Hâşimî Emir Osman’a atfedilse de şairin neşredilen divançesinde bulunamamıştır [bk. Nesrin Ünlütürk, *Hâşimî Emir Osman Divançesi (Metin-Muhteva-Tahlil)*, Yayınlanmamış YLT, Dokuz Eylül Ü. SBE, İzmir 2004].

21b	Yetimî	Hüsnün ziyâsı âleme ey dil-rübâ yiter La' lûn şafâsı cânuma her dem ziyâ yiter Hâl-i ruhuñ bu sinede dâğ-ı cefâ yiter Dil kişverine zülf-i siyâhuñ belâ yiter Yakmağa ⁷⁰ bu vilâyeti bir ejdehâ yiter	Kimse Yetimî sen gibi bî-‘izzet olmasun ‘Âlem içinde müflis ü bî-hürmet olmasun Ac ol cihânda minnetle ni‘ met olmasun Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasun Örti döşek Necâtî ye bir büriyâ yiter	Tahmis	--/./-./-./-./-	Başlık: Yetimî
22a	Hayâlî	Ya kalı gülzârda ‘işret çerâğın lâleler Üstine pervâneler gibi düşerler jâleler	Ey Hayâlî câm-ı Cemdür kim şımış gerdün-ı dün Lâlenün üstinde ⁷¹ mey-âlud olan pergâleler	Gazel/5	-./-./-./-./-./-	Başlık: Gâzel-i Hayâlî
22a	Hayâlî	‘Âşıkam dîvâne bend itsün beni zencîrler Lâcerem zencîr ile zîver bulurlar şîrler	Fürkat öldürdi Hayâlî bendeni luft et yetiş Sen mürüvvet kânına lâzım degil ⁷² te ‘hîrler	Gazel/5	-./-./-./-./-./-	Başlık: Velehü Eyzan
22a	Hayâlî	Efgân-ı ‘andelîbi kaçan bâğa şaldılar ‘Uryân-ı ‘aşk olanları ocağa şaldılar		Müfret	--/./-./-./-./-	Başlık: Ferd
22b	Hayâlî	Gör yaşumı gamuñla [geçen] ⁷³ mâcerâ budur Bağ dâğuma ki âyine-i pür-safâ budur	Çapuñda bağlamalu görenler Hayâlî yi Edüp kıyâs dedi ki dârü’ş-şifâ budur	Gazel/6	--/./-./-./-./-	Başlık: Velehü
22b	Hayâlî	Gördiler dildârı ağzında zebânın gezdürür ‘Âşık-ı dil-ğasteler ⁷⁴ kef geçdi cânın gezdürür	Çarğ ahumdan niyâz idüp Hayâlî sinemün Meh yerine penbe-i dâğ-ı nihânın gezdürür	Gazel/5	-./-./-./-./-./-	Başlık: Velehü Eyzan
23a	Necâtî	Oldı burka‘ zülf-i müşğîn el-ğiyâş Gâlib oldı kâfir-i Çîn el-ğiyâş	Qaldı miñnetde Necâtî derd-mend Yâ Ğiyâşu’l-müstefişinü’l-ğiyâş	Gazel/5	-./-./-./-./-	Başlık: Velehü
23a	Necâtî	Dilberâ sevmek seni niçün ol ‘uşşâka şuç Ben bu şuç ile cemâlünden ırağ olmağ ne güç	Ağzı gönce beli ince dil-rübâlar yok dimez Ey Necâtî işte bağ gerekse öp gerekse koc	Gazel/6	-./-./-./-./-./-	Başlık: Velehü
23b	Necâtî	Şol kara hâlün zenañdânunda ey hürşid-ğad Bir Hâbeşdür Mısr zindânında mañbûs-ı ebed	Her kişi bir mesned ile irişür bir devlete Pâdişahum Necâtî ye işğün oldu sened	Gazel/7	-./-./-./-./-./-	Başlık: Velehü
23b	Necâtî	Gülmek saña yaraşur eyâ şah-ı Cem-nihâd ⁷⁵ Kim güldüğünce gül gibi hüsnün olur ziyâd	Bir vechle unuduldı Necâtî ki kimesne Miñnet-serâsı çapusun açmaz meger ki bād	Gazel/5 ⁷⁶	--/./-./-./-./-	Başlık: Velehü Eyzan

⁷⁰ *Necati Bey Divanı*’nda “yıkmağa” şeklinde geçmektedir (Bk. Necâtî, *Necati Bey Divanı*, s. 199).

⁷¹ *Hayâlî Bey Divanı*’nda “destinde” şeklinde geçmektedir (bk. Hayâlî, *Hayâlî Bey Divanı*, s. 149).

⁷² Divanda, “lâyık mıdır” şeklinde geçmektedir (bk. Age., s. 153).

⁷³ Mısradaki eksiklik *Hayâlî Divanı*’ndan tamamlanmıştır (bk. Age., s. 188).

⁷⁴ Divanda, “dil-besteler” şeklinde geçmektedir (bk. Age., s. 129).

⁷⁵ *Necati Bey Divanı*’nda, “Gülmek sana yaraşur eyâ hür-i meh-nijâd” şeklinde geçmektedir (bk. Necâtî, *Necati Bey Divanı*, s. 172).

⁷⁶ Gazel, divanda altı beyittir (bk. Age., 172).

23b	-	Güş eylerisen pendümi bir tâze civânsuñ Terk eyle zenânı Fâş eyleme dünyâya saķın anı nihânsuñ Gör zevķ ü şafâyı		Müstezat		--./--./--./-- --./-- --./--./--./-- --./--	(Derkenar)
24a	Necâtî	Teşbîh olalı hıağı-ı ruğ-ı yâra benefşe Gönlümüz açar ara çimen ara benefşe ⁷⁷	Top eyleyüp eflâkı önünde çodı tağdir Şol resm ile kim yâr şunar yâra benefşe	Kaside/24 ⁷⁸	Methiye	--./--./--./--	Başlık: Kasîde-i Benefşe-i Necâtî
24a	Zînetî	Siyeh fûte kuşanup girse hâmmâma ol meh-peyker Ĥalâyık taş çalarlar ay tütıldı zann idüp yer yer İnüp ebr-i sefid eyler ihâta mâh-ı tâbânı Süründükce şabun varup Ĥalvetde ol meh-i enver		Rubai		.--./--./--./--	Başlık: Zînetî
25a ⁷⁹	Naĥifî ⁸⁰	Āteş-i ‘aşka yanar pervâneym ‘Aķla gelmez cân ile mestâneym Gâĥ ĥum-ĥâne gahî peymâneym Yâ İllâhî neccinâ mimmâ neĥâf ⁸¹	Gönlüme yandı muĥabbetden çerâğ Rüşen bu ziyâdan şol u şağ Olmuşam dîvâne dutmaz bend ü bağ Hoş şafâ buldı Naĥifî bağ u dâğ Yâ İllâhî neccinâ mimmâ neĥâf	Muhammes (?) ⁸²		-.--/-.--/-.--	

⁷⁷ *Necati Bey Divanı*'ndaki (1992) “Kaside-i Benefşe” başlıklı manzume bu beyitle başlamamaktadır. Bu beyte divanın başka bir yerinde de tesadüf edilmemiştir.

⁷⁸ Manzume, *Necati Bey Divanı*'nda 45 beyittir (bk. Necâtî, *Necati Bey Divanı*, s. 105-108).

⁷⁹ Bu yaprakтан sonraki kısımlarda, mecmuanın 24b'de bittiği ve sonraki sayfaların başkalarınca doldurulduğu kanaatini uyandıracak durumlar mevcuttur. Bunlardan birincisi, 24b'deki ayağın sonraki sayfaya uymaması; ikincisi son yapraklardaki manzumelerin birkaç farklı hatla yazılmış olması; üçüncüsü ise mecmuanın genelindeki tertibin kaybolmuş olmasıdır. 25a'dan sonraki manzumeler düzensiz ve dağınık hâlededir. Ayrıca sayfada derkenar olarak Farsça bazı hesaplamaların yanı sıra “Ĥazret-i Sulţân Aĥmed”ün şehzâde-i civân-baĥtlarına dinileñ târiĥdür” başlığı altında şu mısralar bulunmaktadır:

Dürri: *Oldı Sulţân Aĥmede şehzâde ‘İsâ nür-ı ‘ayn (H 1117 / M 1705-06)*

Fâ’ik el-Kaşî: *Maĥdem-i Şehzâde ‘İsâ ile şâd oldı cihân (H 1117 / M 1705-06)*

Lâ-Edri: *Zihî kevkeb ararken gökde bulduķ yirde ‘İsâ (H 1117 / M 1705-06)*

⁸⁰ Manzumeye *Naĥifî Divanı*'nda rastlanmamıştır [bk. Ali İrfan Aypay, *Naĥifî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni)*, Yayımlanmamış DT, Selçuk Ü. SBE, Konya 1992].

⁸¹ “Yâ İlahi, bizi endişe duyduğumuz ve korktuğumuz belalardan koru” anlamına gelen dua.

⁸² Belli bir kafiyeye düzeni bulunmayan manzume karışık mısralardan mürekkeptir. İlk bendinin bir mısrasının -istinsah hatasıyla- yazılmadığı varsayımıyla manzumenin muhammes olabileceği akla gelmektedir.

25b ⁸³	Naḥifî	Her yirde gönül ahd ile peymân ele girmez Hem sencileyin sevgilü mihmân ele girmez	Yâd oldı Naḥifî saña bu ‘aşk-ı İlahî Bildüñ ki bu cân ile ol cân ele girmez	Gazel/12 ⁸⁴		--./--./--./--	Başlık: Naḥifî
26b	Ḥayâlî	Düşülmez bu yollara sağ ol arslânım hemân Râzuñ didüñ beglere var ol arslânım hemân	Ol cân irer bu leyle söyleşelüm yol ile Var Ḥayâlî yâr ile eglen arslânım hemân	Gazel/9 ⁸⁵		--./-./-./-./-	
26b	‘Alî	Çihre-i zerdüm benüm ḥâk-i reh-i dildârda Toprağa düşmiş ḥazân yaprağıdır gülzârda		Müfret ⁸⁶		-./-./-./-./-	Başlık: ‘Alî
26b	Fehîm	Bir emîrî-sîret-i gül-gümü sevdim gül gibi Ben Fehîm em mâ’il-i âl-i Muhammeddür gönül		Müfret ⁸⁷		-./-./-./-./-	Başlık: Fehîm
26b	Şevkî Konevî	Ey zihî mecmû‘ a-i nev-ṭarz-ı ḥübâ dil-güşâ V‘ey hoşâ şî‘r-i ferruḥ-baḥş-ı dil-rübâ dil-ârâ		Müfret		-./-./-./-./-	Başlık: Şevkî Konevî
26b	Şevkî Konevî	Şâhidü’l-clfâz-ı ma‘ nâ ile bu nâzük-liḳâ Reşk-sâz u dilber-i şîrîn-zebândur Şevkîyâ		Müfret		-./-./-./-./-	Başlık: Şevkî Konevî
26b	Şun‘î	Salar zindân-ı hecre kılların ol Yûsuf-ı şânî Ḳıyâmet ḳorḳusun añmaz yaḥud unuttı mîzânı		Müfret ⁸⁸		---/---/---/---	Başlık: Şun‘î
26b	Şun‘î	Ḥaṭı gelse cefâsın yâd kıлма bir dil-ârânunñ Dimişler zikri bi’l-ḥayr it dilâ mevtânunñ ardınca		Müfret ⁸⁹		---/---/---/---	Başlık: Velehü
26b	Mîrî	A‘ zâmin oḥusuñ kemügin seng-i melâmet Tâ virmeye dendân-ı seg-i dilbere zaḥmet		Müfret ⁹⁰		--./--./--./--	Başlık: Mîrî
26b	Meylî	Leblerin aḡyâr aḡzından o yâr ayırmadı Baña bir büse vir didüm dil aḡız virmedi		Müfret		-./-./-./-./-	Başlık: Meylî

⁸³ Takip eden 26a sayfasında derkenar olarak, “Ah şâhum efendüm sultânım benüm ḥünkârım benüm iki gözüm Aḥmedcügüm vâh” ibaresi kayıtlıdır. Sayfada bunun yanı sıra vezni ve kafiye düzeni tespit edilemeyen, çoğunluğu silik, hat olarak da mecmuanın genelinden çok farklı, “Türkî” başlıklı bir metin bulunmaktadır.

⁸⁴ Manzumeye, *Naḥifî Divanı*’nda (Age., 1992) rastlanmamıştır.

⁸⁵ Manzume, *Ḥayâlî Divanı*’nda (1945) bulunmamaktadır.

⁸⁶ Beyit, Kınalızâde Hasan Çelebi’nin *Tezkiretü’ş-şuarâ*’sında Emîrek mahlaslı şairin biyografisinde kayıtlıdır (bk. Kınalızâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü’ş-şuarâ*, s. 210).

⁸⁷ Beyit, *Fehîm-i Kadîm Divanı*’nda kayıtlıdır (bk. Tahir Üzgör, *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Divân’ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, AKM Yay., Ankara 1991, s. 562).

⁸⁸ Beyit, *Gelibolulu Sun‘î Divanı*’nda kayıtlıdır [bk. Gelibolulu Sun‘î, *Gelibolulu Sun‘î Divanı* (e-kitap), hzl. Halil İbrahim Yakar, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., <https://ekitap.ktb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.11.2019, s. 115].

⁸⁹ *Gelibolulu Sun‘î Divanı*’nda bulunmayan bu beyit, Kınalızâde Hasan Çelebi’nin *Tezkiretü’ş-şuarâ*’sında kayıtlıdır (bk. Kınalızâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü’ş-şuarâ*, s. 518).

⁹⁰ Beyit, Kınalızâde Hasan Çelebi’nin *Tezkiretü’ş-şuarâ*’sında kayıtlıdır (bk. Age., s. 815).

26b	Meylî	Gamından âh idüp Nûhuñ şu deñlü ağladum xanı Görenler âh ile eşküm şanurlar Nûh tûfânı	Müfret ⁹¹	---/---/---/---	Başlık: Meylî
26b	Şabri	Çihremi hicrûñ ğamı zerd itmeyince baqmaduñ Şimdi bildüm dil-rübâlar mâ'îl-i dînârdur	Müfret ⁹²	-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Şabri
26b	Şadrî	Şunma raķibe ğabğabuñı ey Mesîh-dem Kâfir iline düşmesün ol sîb-i Müslimî	Müfret ⁹³	--./-./-./-./-	Başlık: Şadrî
26b	Şabûhî	Ruğuñda ğaţtuñı görsem füzün olur derdüm Egerçi sebze vü aķarşu dâfi' -i ğamdur	Müfret ⁹⁴	.-./.-./.-./.-	Başlık: Şabûhî
26b	‘Alî Çelebi	Ķabâ-yı lâle-ğunun üzre zerrîn hançerûñ cânâ Şafaķda âşikâr olmuş hilâl-i ‘ıyddur ğüyâ	Müfret ⁹⁵	---/---/---/---	Başlık: ‘Alî Peder-i Ħasan Çelebi
26b	‘Alî Çelebi	Olalı hicrûñde ‘âlem ħâne-i mâtem baña Dâ'imâ gökler giyüp mâtem tutar ‘âlem baña İşğüñden dür olaldan oldı şahn-ı rüzğâr Nevğagâh-ı miĦnet ü mâtem-serây-ı ğam baña	Tuyuğ ⁹⁶	-.--/-.--/-.--/-.--	Başlık: Mektûba tahrîr olur
26b	‘Alî Çelebi	Rûy-ı yâr üzre görinen ğaţt-ı müşğîn şanmañuz Ħüsni mir'âtına ‘aks-i zülf-i ‘anber-bâridur	Müfret ⁹⁷	-.--/-.--/-.--/-.--	
26b	‘Alî Çelebi	Şevķ-i rûy-ı itmiş idi âteşi mekân baña Ey ğaţt-ı dildâr geldüñ Ħıẓr irişdüñ sen baña	Müfret ⁹⁸	-.--/-.--/-.--/-.--	
26b	-	Ma'ârif bilmeyen dilber hemân bir naķş-ı şüretdür Baķar şahin gibi ammâ Ħaķîķatde şığırcıķdur	Müfret	---/---/---/---	Başlık: Beyt
27a ⁹⁹					

⁹¹ Beyit, *Tezkiretü's-suarâ*'da kayıtlıdır (bk. *Age.*, s. 826).

⁹² Beyit, *Tezkiretü's-suarâ*'da kayıtlıdır (bk. *Age.*, s. 506).

⁹³ Beyit, *Tezkiretü's-suarâ*'da kayıtlıdır (bk. *Age.*, s. 507).

⁹⁴ Sabûhî'nin *Tezkiretü's-suarâ*'daki biyografisinde bulunan musammatın son iki mısrasının mecmuaya alındığı görülmektedir (Manzumenin tamamı için bk. *Age.*, s. 507).

⁹⁵ Beyit, *Tezkiretü's-suarâ*'da Hasan Çelebi'nin babası olan Kınalızâde Ali Çelebi'nin biyografisinde kayıtlıdır (bk. *Age.*, s. 605-606).

⁹⁶ Manzume, *Tezkiretü's-suarâ*'da kayıtlıdır (bk. *Age.*, s. 606).

⁹⁷ Beyit, *Tezkiretü's-suarâ*'da kayıtlıdır (bk. *Age.*, s. 608).

⁹⁸ Beyit, *Tezkiretü's-suarâ*'da kayıtlıdır (bk. *Age.*, s. 606).

Tablo 2: Mecmuanın MESTAP Şablonuna Göre Tasnifi (Mensur Bölümler)

Yp. No	Müellif	Eser Adı	Baş	Son	Konu	Açıklamalar
16b	-	-	(1) Menüm âlüfte vü âşüfte vü üftâde vü biçâre-i nâçâr (2) meded yâr meded diñle sözüm iki gözüm sen güzeli (3) bi-bedeli ben görelî dil vireli pâdişehüm şehinşehüm hün gözün kan döküyor	(15) Sende ya bu şive nedür nâzuñdur niyâzuñdur (16) ol kıadd-i mümtâz nedür ol nâz ile gülüşler nedür ol (17) tarz-ı revişler kıadd-i mevzûnuñdur meknûnuñ mülk-i dil hâli.		(Derkenar)
26a	-	-	Ah şâhum efendüm sulţânüm benüm hünkârüm benüm iki gözüm Aħmedcügüm vâh			(Derkenar)
27a	-	-	Devletlü ‘inâyetlü efendüm sulţânüm hâzretleri vaķt-i şeriflerünüz sa‘id ü ‘ömr-i devletünüz mezid			

⁹⁹ Mecmuanın son yaprağında biri kırmızı mürekkeple olmak üzere iki defa yazılmış, “Sulţân Aħmed taħta cülüs itdi sene Rümî 1115” (M 1704/05) ile “Sulţân Maħmûd taħta cülüs itdi sene Rümî 1143” (M 1731/32) şeklinde iki tarih ibaresi bulunmaktadır. Aynı sayfada eski rakamlı bazı hesaplamalar da yapılmıştır.

Kaynakça

- Ahdî, *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı (İnceleme-Metin)*, haz. Süleyman Solmaz, AKM Yay., Ankara 2005.
- Ahmet Paşa, *Ahmet Paşa Divanı*, hzl. Ali Nihad Tarlan, Akçağ Yay., Ankara 1992.
- Atik Gürbüz, İncinur, "İBB Atatürk Kitaplığı "K403" Numaralı Mecmuanın MESTAP'a Göre Tasnifi", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 22, (2019), s. 37-110.
- Ayçiçeği, Bünyamin, "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmû'aları: İnceleme-Dizin", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 16, (2016), s. 227-367.
- Aydemir, Yaşar, "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü", *Bilig*, 19, (2001), s. 147-155.
- Aydemir, Yaşar, "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", *Turkish Studies*, II/3, (Summer 2007), s.122-137.
- Aydemir, Yaşar, "Biyografi Kaynağı Olarak Mecmualar", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu (Nevşehir 6-8 Mayıs 2010) Bildirileri Kitabı*, edt. Filiz Kılıç, AKM Yay., Ankara 2011, s. 87-100.
- Aypay, Ali İrfan, *Nahifî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni)*, Yayınlanmamış DT, Selçuk Ü. SBE, Konya 1992.
- Düzenli, Mesut Bayram - Özavcı, Ferdî, "Düzenleyeni Bilinmeyen Bir Şiir Mecmuası", *Dişarbakır Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, (2018), s. 128-189.
- Ersoy, Ersen - Karabuçak, Kemal, "Bir Bektaşî Mecmuası: Sefinetü'l-Esrâr", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 17, (2016), s. 91-120.
- Eskimen, Ayşe Derya, *Mecdî Mehmed Efendi'nin Gazelleri (Metin-İnceleme)*, Yayınlanmamış YLT, Gazi Ü. SBE, Ankara 2008.
- Gıynaş, Kamil Ali, "Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25, (2011), s. 245-260.
- Gıynaş, Kamil Ali, "Millî Kütüphanede Kayıtlı 06 Mil Yz A 803 Numaralı Şiir Mecmuası", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 38, (2017), s. 211-264.
- Gürbüz, Mehmet, "Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmuaları", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu (Nevşehir 6-8 Mayıs 2010) Bildirileri Kitabı*, edt. Filiz Kılıç, AKM Yay., Ankara 2011, s. 315-328.
- Gürbüz, Mehmet, "Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII - Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, hzl. Hatice Aynur, Müjgân Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru, Ali Emre Özyıldırım, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 97-113.
- Gürbüz, Mehmet, "Cönkler ve Mecmualar Üzerinden Osmanlı Toplumunun Şiir ve Şair Tercihlerine Bir Bakış Denemesi", *Journal of Turkish Studies (Symposium in Honor of Prof. Dr. Günay Kut, Transcribing Manuscripts into Critical Analysis)*, 45, (2016), s. 95-104.
- Hayâlî, *Hayâlî Bey Divânı*, hzl. Ali Nihad Tarlan, Bürhaneddin Erenler Matbaası, İstanbul 1945.
- Kahyaoğlu, Yasin, "Şafii'de Dil ve Edebiyat", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 27, (Ocak-Haziran 2012), s. 209-240.

- Kaya, Bayram Ali (edt.), *Dem ile Sema Arasında-Galata Mevlevihânesi Koleksiyonu'ndaki Şiir Mecmualarının Sistemik Tasnifi*, Sakarya Yay., Sakarya 2016.
- Köksal, Mehmet Fatih, "Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve Kastamonulu İshâk-zâde Fevzi Mecmuası", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu (Nevşehir 6-8 Mayıs 2010) Bildirileri Kitabı*, edt. Filiz Kılıç, AKM Yay., Ankara 2011, s. 449-468.
- Köksal, Mehmet Fatih, "Şiir Mecmûalarının Önemi ve Mecmûaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII - Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, hzl. Hatice Aynur, Müjgân Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru, Ali Emre Özyıldırım, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 409-431.
- Köksal, Mehmet Fatih, "Klasik Türk Edebiyatının Sıra Dışı Örneklerini Toplayan İlginç Bir Şiir Mecmuası: Mecmû'a-i Nevâdir", *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, III/4, (2019), s. 84-123.
- Kut, Günay, "Mecmua", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, C. 6, Dergâh Yay., İstanbul 1986, s. 170-172.
- Kutlar, Fatma Sabiha, "Klasik Türk Edebiyatında Çâr-ender-çâr ve Kara Fazlî'nin Kasidesi", *Türkbilig*, 17, (2009), s. 92-115.
- Mecmu'a-i Eş'âr*, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, nr. 06 Mil Yz A 7331.
- Mesîhî, *Mesîhî Divanı*, hzl. Mine Mengi, AKM Yay., Ankara 1995.
- Necâtî, *Necâtî Bey Dîvânı*, hzl. Ali Nihad Tarlan, Akçağ Yay., Ankara 1992.
- Pala, İskender, *Şi'r-i Kadîm-Şiir Şerhleri*, Ötüken Yay., İstanbul 1997.
- Savaş, Hamdi, "Üsküplü İshak Çelebi", *İslâm Ansiklopedisi*, C. 22, TDV Yay., İstanbul 2000, s. 528-529.
- Tanyıldız, Ahmet, "Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 21, (Bahar 2012), s. 224-239.
- Topçu, Mümin, *Divan-ı Rızâyî*, Yayınlanmamış YLT, İnönü Ü. SBE, Malatya 1997.
- Usûlî, *Usûlî Dîvânı*, hzl. Mustafa İsen, Akçağ Yay., Ankara 1990.
- Uzun, Mustafa İsmet, "Mecmua", *İslâm Ansiklopedisi*, C. 28, TDV Yay., Ankara 2003, s. 265-268.
- Ünlütürk, Nesrin, *Hâşimî Emir Osman Divançesi (Metin-Muhteva-Tahlil)*, Yayınlanmamış YLT, Dokuz Eylül Ü. SBE, İzmir 2004.
- Üzgör, Tahir, *Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1991.
- Yılmaz, Ozan, "Metin Te'sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1, (2008), s. 255-280.

Elektronik Kaynaklar

- Bâkî, *Bâkî Dîvânı*, (e-kitap), hzl. Sabahattin Küçük, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, <https://ekitap.ktb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.11.2019.
- Emrî, *Emrî Dîvânı*, (e-kitap), hzl. Mehmet A. Yekta Saraç, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, <https://ekitap.ktb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.11.2019.

Erdoğan, Mustafa, *Bursalı Rahmî ve Divanı*, (e-kitap), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.11.2019.

Gelibolulu Sun'î, *Gelibolulu Sun'î Divanı*, (e-kitap), hzl. Halil İbrahim Yakar, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, <https://ekitap.ktb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 25.11.2019.

Kınalızâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü'ş-şuarâ*, (e-kitap), hzl. Aysun Sungurhan, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 2017, <https://ekitap.ktb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 21.06.2019.

Köksal, Mehmet Fatih, “Yazma Mecmualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi”, 2. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi (4-7 Nisan 2018) Bildiri Tam Metinleri Kongre E-Kitabı*, edt. Kadir Ulusoy, Antalya 2018, s. 87-92, http://www.icoess.com/Content_Files/Content/indirilecek%20dosyalar/ICOESS%202018%20Tam%20metin%20bildiri%20kitabı%20isbn.pdf, Erişim Tarihi: 04.02.2020.

MESTAP Web Siteleri

<https://mestap.com/>

<https://mecmualar.tr.gg/>

Ek 1. İncelenen mecmuanın 3b-4a sayfaları

Mecmu'a-i Eş'âr, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, nr. 06 Mil Yz A 7331, vr. 3b-4a.

Ek 2. İncelenen mecmuanın 22b-23a sayfaları

Mecmu'a-i Eş'âr, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, nr. 06 Mil Yz A 7331, vr. 22b-23a.

Summary

It is observed that the journals, which are among the important supplementary references of Turkish literature, are compiled in many subjects ranging from poetry to music, from prayer to sermon, from fortunes to hadiths, from letters to stories, etc. These works have a variety of benefits such as allowing access to sociocultural information, which are not found in the main sources and references (dictionaries of poet biographies, divans, historical references, etc.), about the period when they were compiled, informing about those poets who do not have a divan as well as discovering the poems of the poets which are not found in their own divans. However, the fact that these works have different features in terms of content and form makes it difficult to make holistic reviews. These sources, which are expected to be enlightening in terms of the literary taste of the period they belong to and the tendencies of the society, should first be transcribed into Latin letters, and then they should be subjected to different classifications according to their content. Considering the volume of the material to come out, it can be well understood that it is indispensable to create a database using digital technology. In recent years, pioneering works have been done on the development of these databases that will allow the classification of journals. The most comprehensive of the missions in this regard is the Project for Systematic Classification of Journals, which started with the proposal of Mehmet Fatih Köksal in 2012 and was developed with the contributions of his colleagues as well as many researchers embracing the project. Thanks to this project, also known by the acronym MESTAP, many journals have been recently gathered and publicized.

In this article, the detailed content inventory of the poetry journal registered in the Manuscripts Collection of Turkish National Library with the archive number 06 Mil Yz A 7331 was made on the tables prepared within the scope of the Project for Systematic Classification of Journals (MESTAP). As a result of the reviews, it has been found that there have not been any previous publications or publicity stunts with regard to the journal. In the entire 27-leaf journal, some leaves of which are recognized to have been torn off, there are poems belonging to the poets categorized within the tradition of classical Turkish literature. All of the poems are composed in aruz prosody. In the journal, there are 76 poems of 36 poets, mostly from the 16th century, as well as 16 poems, the poets of which could not be identified. Hayâlî with sixteen poems, Necâtî with twelve poems and Usûlî with five poems come to the forefront as the poets whose poems are mostly included. In the journal where 24 poets take their place with one poem, Kınalızâde Ali Çelebi have four poems, while Bâkî, Emrî, İbrahim, Nahifî, Rahmî, Şevkî-i Konevî, Sun'î and Meyli have two. On the other hand, some poems recorded in this work in the names of Nahifî, Rızâyî, Necâtî, and Hayâlî were not found in the published divans of the poets.

In the journal, whose leaves are decorated with the patterns of rose, tulip, hyacinth, gazelle, peacock, cypress etc., singular couplet (mufrad-38), ode (ghazal-33), and encomium (qasida-12) are the most commonly used forms of poem. Some of the singular couplets that have a wide range of themes are in the form of enigma (muamma) and conundrum (lugaz). Most of the ghazals are amatory. Yet, almost all of the encomiums are of praise. This journal, in which there are two examples of rubai, masnavi and mustazad (supplemented), also includes one tuyug, muhammes (pentastich), and tahmis. In addition to these poems, there are five date verses and three unfinished prose texts in the journal.

There is no concrete information about the compiler(s) in the journal. However, it is possible to make some inferences by going through the content of the work. The content of the reviewed journal indicates that it was produced by more than one compiler. The journals are the works that are not completed by one person and in a short period of time. Those who get possession of the journal in the following periods can continue to produce it through the additions they make. Therefore, it is natural that the reviewed journal has more than one compiler. Acting very attentively while creating the work, the first compiler decorated the pages with a variety of figures such as roses, tulips, hyacinths, and peacocks. The same care is also

observed in handwriting and page layouts as well as the tabulated forms on the pages, all of which form the main axis of the journal. The compiler(s) who continued to produce the journal stuck to the content, even though they did not comply with the layout. Like the first compiler, they only recorded examples from classical Turkish poetry in the journal. It is another common feature of compilers that poets such as Necâtî, Hayâlî, and Usûlî, whose poems contain local and harmonious elements, prove to have been preferred much more in the journal. Compilers who did not include any poetry in a foreign language were also successful in spelling rules. In addition, the fact that they complied with the spelling rules largely and made no mistakes in the spelling of words and suffixes is an indication that the compilers were well-trained figures. Although the copying date of the journal was specified as 1117 AH (1705-06 CE) in the archive records, neither this date nor another one was not ascertained anywhere in the work. The predominance of the 16th century poets makes us believe that the journal might have been completed in the 16th century or, at the very latest, in the first quarter of the 17th century.